

→ Variatie of Variété? De Talkshows in Nederland

Uit eerder onderzoek bleek dat de talkshows vooral een mannenbolwerk zijn. De doelstelling van de NPO om meer vrouwen aan tafel te krijgen bij de diverse talkshows is (nog) niet gehaald. Bovendien blijkt dat RTL Late Night het beter doet dan de talkshows van de publieke omroep. Naast meer vrouwen aan tafel streeft de NPO in haar mediabeleid naar “een onafhankelijk, gevarieerd en kwalitatief hoogwaardig media-aanbod.” Hoewel dit streven van de NPO geldt voor het hele media-aanbod en niet alleen voor talkshows, vormen deze programma’s wel een goede indicatie waar het gaat om onderwerpkeuze en variatie aan tafel. In dit onderzoek kijken we daarom naar de verschillende onderwerpen die aan tafel worden besproken en welke tafelgasten hiervoor worden uitgenodigd. Met andere woorden, in hoeverre is er sprake van variatie of gaat het vooral om variété bij de talkshows?

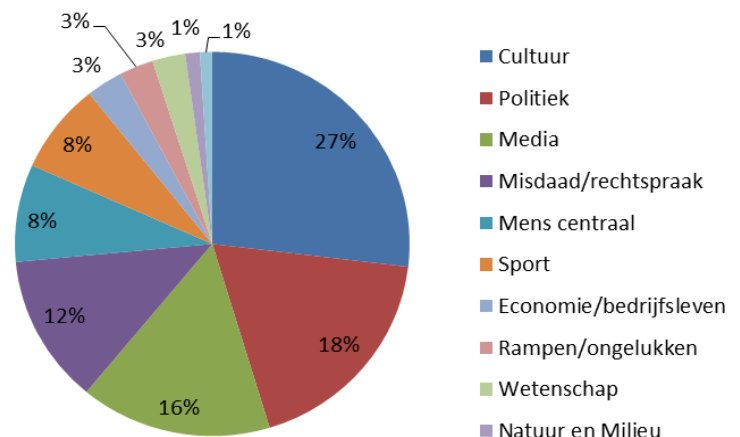
→ Methode

Om de informatie te verzamelen hebben we van de websites van de talkshows de informatie gehaald waarin staat wie er te gast is geweest aan de tafel en over welke onderwerpen zij hebben gesproken¹. De sidekicks en vaste rubrieken hebben we uit deze analyses gelaten. Het gaat om de personen die om hun expertise worden uitgenodigd. Wanneer de tafeldames/tafelheren in DWDD om deze reden te gast zijn, tellen we hen wel mee. De onderwerpen aan tafel zijn gecategoriseerd in een tiental onderwerpen (zie box 1 voor volledig overzicht)²: Cultuur, Politiek, Media, Misdaad/Rechtspraak, Mens Centraal, Sport, Economie, Rampen/ongelukken, Wetenschap, Natuur & Milieu en Technologie.

→ Onderwerpen aan tafel

In figuur 1 een overzicht van de onderwerpen aan tafel bij de diverse talkshows.

De dagelijkse talkshows hebben vooral cultuur hoog in het vaandel staan, gevolgd door politiek en media. Deze onderwerpen samen vormen een ruime meerderheid in de talkshows (61%). Dit terwijl de drie kleinste onderwerpen: wetenschap (3%), natuur en milieu (2%) en technologie (1%), in totaal slechts zes procent van de tijd aan bod komen. Van een uitgebreide variatie is hier dus geen sprake.

¹ Deze informatie is verstrekt door de webredacties van de programma’s. De computer ‘scraped’ deze pagina’s. Het kan daarom voorkomen dat de informatie niet 100% correct is, omdat er spelfouten zijn gemaakt of omdat sommige gasten/items niet (meer) op de websites staan.

² Een dergelijke indeling is altijd voor discussie vatbaar. Zo valt de discussie over de wetenschapsagenda in deze categorisering onder wetenschap terwijl het ook over beleid gaat. Dit geldt voor meerdere onderwerpen. Deze kunnen in meerdere categorieën vallen. De keuze is hierbij gemaakt voor het onderwerp dat het meest wordt benadrukt.

→ Onderwerpen per talkshow

In tabel 1 geven we een overzicht van de aandacht voor de diverse onderwerpen per talkshow.

Bij De Wereld Draait Door en RTL Late Night wordt ruim 30 procent van de tijd besteed aan culturele onderwerpen. Het programma van Matthijs van Nieuwkerk wordt medegedomineerd door media met 23 procent. Humberto Tan scoort op dat gebied iets minder, namelijk 21 procent, maar voor beide programma's geldt dat meer dan de helft van de onderwerpen gaan over cultuur en media. Beide onderwerpen krijgen aanzienlijk minder aandacht in de talkshows van Pauw en Jinek.

Tabel 1. Aandacht voor diverse onderwerpen in de talkshows, uitgedrukt in %

	DWDD	Pauw	RTL Late Night	Jinek	Totaal
Cultuur	39%	17%	33%	14%	27%
Politiek	9%	33%	5%	20%	18%
Media	24%	6%	25%	9%	16%
Misdaad/rechtspraak	6%	17%	8%	27%	13%
Mens centraal	3%	10%	12%	8%	8%
Sport	8%	7%	8%	10%	8%
Economie/bedrijfsleven	2%	4%	3%	4%	3%
Rampen/ongelukken	0%	5%	2%	2%	3%
Wetenschap	6%	1%	1%	3%	3%
Natuur en Milieu	1%	0%	3%	2%	1%
Technologie	2%	0%	1%	1%	1%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Pauw besteedt de meeste aandacht aan politiek: eenderde van de items in deze talkshow is politiek gerelateerd. Ook bij Jinek zien we relatief veel aandacht voor politiek (20%). In deze talkshow staat het onderwerp misdaad/rechtspraak op nummer één. Ruim een kwart van de items gaat over dit onderwerp. Ook bij Pauw komt dit onderwerp regelmatig aan de orde. Hierbij ging het niet alleen over het opkomend terrorisme en de aanslagen in Parijs, maar ook over een groot aantal rechtzaken zoals Holleeder, de rechtszaak tegen Jansen Steur en tegen de Nederlands Bonnie en Clyde. Bij De Wereld Draait Door zien we aanzienlijk minder aandacht voor misdaad en rechtspraak dan in de de andere programma's. Ditzelfde geldt voor het onderwerp waarbij de gezondheid en het welzijn van de mens centraal staat. Dit onderwerp is vooral terug te vinden bij RTL Late Night.

Het onderwerp dat in alle talkshows min of meer evenveel aandacht krijgt is sport. Iedere talkshow heeft zijn eigen topsporter aan tafel. Zo is Epke Zonderland meerdere malen te zien bij De Wereld Draait Door, terwijl Wim Kieft en Fatima Moreira de Melo aanschuiven bij Pauw. Ranomi Kromowidjojo is te gast bij Humberto Tan en een delegatie ex-PSV'ers neemt plaats op de bank van Jinek om over het kampioenschap van PSV te praten.

De onderwerpen wetenschap, natuur en milieu en technologie krijgen weinig aandacht in de talkshows. Opvallend is dat in De Wereld Draait Door deze onderwerpen relatief het meest te vinden zijn. Aldaar aandacht voor de wetenschapsagenda, maar ook voor nieuwe gadgets. In de andere programma's zien we deze onderwerpen nauwelijks terug. In RTL Late Night is relatief veel aandacht voor natuur en milieu.

Al met al zien we dat er in de talkshows toch vooral aandacht is voor een kleine selectie aan onderwerpen. Niet een sterke variatie maar eerder een sterke concentratie aan onderwerpen zien we bij de talkshows van de publieke omroep. Als we dit nader onderzoeken, zien we dat de meeste variatie te vinden is bij Jinek, uitgaande van een maat van zogenaamde 'perplexiteit' (ook wel aangeduid als 'entropie in number equivalents'). Deze maat geeft aan hoeveel qua aandachtsverdeling gelijkwaardige onderwerpen er zijn afgaande op de verdeling zoals weergegeven in tabel 1. Bij Jinek vinden we 8,7 min of meer gelijkwaardige onderwerpen, bij Pauw 7,5, RTL Late Night komt uit op 7,4 en in De Wereld Draait Door vinden we het minst aantal min of meer gelijkwaardige onderwerpen: 6,6. Voor variatie kunnen we derhalve het beste afstemmen op Jinek, terwijl de concentratie van onderwerpen in De Wereld Draait Door het sterkst is, door een sterke dominantie van de onderwerpen cultuur en media.

→ De gasten in de talkshow

Variatie kan ook worden gevonden aan de tafels van de talkshows. Wie zijn degenen die duiding geven aan de besproken onderwerpen? In tabel 2 geven we een overzicht van het aantal gasten per programma en de mate waarin zij terugkomen als gast.

Tabel 2. De gasten aan tafel bij de diverse talkshows

	Aantal verschillende gasten	Aantal gasten aan tafel	% terugkerende gasten
DWDD	389	747	48%
Pauw	579	960	40%
RTL Late Night	385	565	32%
Jinek	166	248	33%
Totaal	1519	2520	40%

In totaal zijn er het afgelopen jaar 1519 verschillende personen aangeschoven aan de tafels van de vier talkshows. Zij waren goed voor 2520 optredens. Dit betekent dat 40% van de optredens gedaan werd door een gast die eerder is teruggekomen. Dit percentage is vooral hoog bij De Wereld Draait Door (48%) terwijl bij Jinek en RTL Late Night minder vaak dezelfde mensen te zien zijn aan tafel. Eenderde van de items wordt daar toegelicht door terugkerende gasten.

→ De Talking heads

“Wiskunde is een beetje als Peter R. de Vries: het is overal en je kunt er niet omheen”

Dit citaat is afkomstig van Ionica Smeets in De Slimste Mens van 30 juli 2015 waar zij een vraag stelde aan een van de kandidaten. Zij slaat de spijker op de kop: Peter R. de Vries is de meest prominente *talking head* aan tafel bij de diverse talkshows.

De belangrijkste terugkerende gasten staan in tabel 3 weergegeven. Het gaat hierbij om de gasten die aan tafel worden uitgenodigd om het nieuws te duiden.

Ferry Mingelen is het meest te zien bij de talkshows. De oud-politiek verslaggever van de NOS schoof 25 keer aan om duiding te geven aan politieke gebeurtenissen. Ook zien we veelvuldig caberetiërs terug in de top 10. Zowel Pauw als RTL Late Night hebben een eigen caberetiër om de gebeurtenissen van de afgelopen week te duiden.

Tabel 3. De belangrijkste *talking heads* in de diverse talkshows

	DWDD	PAUW	RTL LN	JINEK	TOTAL
Ferry Mingelen		25			25
Peter R. de Vries	12	4	5	1	22
Dolf Jansen		17			17
Jan Jaap van der Wal	1	1	15		17
Jan Mulder	12	2		1	15
Myrthe Hilkens	3	9			12
Arjen Lubach	8	3		1	12
Marc-Marie Huijbregts	10	1			11
Tom Kleijn		11			11
Sywert van Lienden	11				11
Totaal	58	73	20	3	154

Naast deze vaste waarden zien we een aantal deskundigen in de top tien, met Peter R. de Vries als onbetwiste leider. Hij schoof bij alle programma's aan en sprak daar over een breed scala aan onderwerpen. Hij geeft regelmatig vanuit zijn expertise als misdaadverslaggever commentaar op lopende rechtszaken, maar schuift ook aan bij de Zwarte Pietendiscussie en analyseert de keuze van Bram Moszkowicz om de politiek in te gaan. Jan Mulder zien we ook regelmatig terug in de diverse talkshows. In DWDD mag hij zijn maandelijkse ergernissen spuien, maar geeft hij ook commentaar op bijvoorbeeld de Bed, Bad, Brood discussie. Bij Pauw mag deze 'tv persoonlijkheid' komen vertellen over zijn eigen boek "Tot u spreekt" en analyseert hij het voetbal. Bij Jinek schuift de geboren Groninger aan om op te komen voor de mensen in Groningen die last hebben van de gasboringen. De enige vrouw in de top tien is journaliste en voormalig PvdA Tweede Kamerlid Myrthe Hilkens. Zij schuift aan bij zowel Pauw als DWDD waar ze voornamelijk politieke onderwerpen zoals de crisis binnen de PvdA en de 'bed, bad brood'-discussie bespreekt.

In de top tien zien we geen politicus terug. Sterker nog, een opvallend detail bij de analyse naar onderwerpen is te zien bij de politieke onderwerpen. Deze worden vooral van commentaar voorzien door niet-politici. Het zijn voornamelijk journalisten, cabaretiers en tv-persoonlijkheden die de politiek voor de kijker duiden, geen politici of hoogleraren, mensen die de politiek kennen vanuit hun expertise.

→ Conclusie

Net als de doelstelling van de NPO om meer vrouwen aan tafel te krijgen bij de diverse talkshows is ook de doelstelling van een gevarieerd aanbod wat betreft de onderwerpen en tafelgasten (nog) niet gehaald. De onderwerpen concentreren zich erg rondom cultuur en media. Dit is vooral sterk het geval bij De Wereld Draait Door. In dit programma komen vaak dezelfde gasten terug. Veelvuldig gebeurt het dat de vaste waarden een keer extra langskomen om hun nieuwe boek of (theater)programma te komen toelichten. Dit resulteert in veel media en cultuur met veel dezelfde gezichten.

Politici zijn sporadisch te vinden aan tafel, zelfs wanneer het gaat over politieke onderwerpen. Veeleer wordt er gekozen voor mensen die 'het goed doen' op televisie. Blijkbaar is het hebben van een stevige mening en een makkelijke babbel belangrijker dan verstand van zaken. Aan de andere kant zijn politici tegenwoordig aanzienlijk minder bereidwillig om

spontaan te komen discussieren over beleid. Daar gaan eerst eindeloze onderhandelingen met de redactie aan vooraf over wat er wel en niet mag worden gevraagd. Het gevolg hiervan is een toneelstukje tussen presentator en politicus waar de kijker snel bij afhaakt. Dan kiezen de talkshows, met de allesbepalende kijkcijfers in het achterhoofd, toch liever voor personen zoals Peter R. de Vries. Hij heeft, zoals hijzelf zegt, tenminste „een interessant verhaal te vertellen dat ertoe doet.”

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Nel Ruigrok via **06 27 588 586** of nelruigrok@nieuwsmonitor.org.

BOX 1. Toelichting van de categorisering van de onderwerpen

Cultuur: kunst, literatuur, film, theater, maar ook zwartepietendiscussie, koningslied etc.
Politiek: partijpolitiek en onderwerpen van actief politiek debat (asielzoekers, EU, onderwijs etc).
Media: alle items over programma's, nieuwe tv programma's, maar ook carrière van bv presentatoren.
Misdad/rechtspraak: items over misdad, rechtszaken (Holleder). Terrorisme valt hier ook onder .
Mens centraal: gezondheid en ziekte maar ook transseksuelen, homofobie.
Sport: alle vormen van professionele sport, meer bewegen valt onder mens centraal
Economie: economische crisis, maar ook ABN Ambro naar de beurs of het succes van Blendl.
Rampen/ongelukken: MH17, maar ook Germanwings, aardbeving in Nepal etc.
Wetenschap: uitvindingen, wetenschapsagenda, onderzoek etc.
Natuur en Milieu: Freek Vonk over dieren, bedreigde dieren, acties van en tegen Greenpeace etc.
Technologie : nieuwe gadgets, bv 3D bril, Apple smartwatch etc.